

Aardig

Zodra ik mijn hoofd buiten de deur steek, kietelt de lente in mijn neus. De zuidenwind voert lauwe lucht aan en die typische geur van het voorjaar: fris, een beetje zoet, en ondeugend. De belofte van de zomer hangt in de lucht. Maar overmorgen kan het sneeuwen, dat wel. Maart roert vaak zijn staart.

Op deze eerste lentedag bruist het van activiteit. Koolmezen vliegen met sprietjes af en aan naar hun nestkast in de oude appelboom. Ook de buurtbewoners zijn uit hun huiselijke wintersluimer ontwaakt. In bijna alle tuintjes is iemand bezig om de overblijfselen van het voorbije groeiseizoen te verwijderen: okergele stengels, donkerbruin eikenblad, gras dat in de late herfst nog wortel heeft geschoten. Zo wordt de grond weer zichtbaar tussen pollen breekbaar lentegroen. Rulle, zwarte aarde, gevoed door regenwormen, doordrenkt van maartse buien.

Op deze doordeweekse dag zijn vooral vrouwen aan de grote tuinschoonmaak begonnen, hun handen gehuld in felgekleurde werkhandschoenen. Zo beschermen ze hun huid tegen doorns en scherpe takjes, hun nagels tegen scheuren en rouwrandjes. Hier en daar zijn ook oudere mannen in de tuin bezig, doorgaans met hun blote handen. Knuisten eigenlijk, ruw en vereelt door jarenlange arbeid op de boerderij of in de fabriek. Een man mag knuisten hebben. Een vrouw met knuisten roept direct associaties op met Kenau Hasselaar. Daarom zijn werkhandschoenen in ons dorp onevenredig over de seksen verdeeld.

Toch missen die beschoende handen en hun draagsters iets essentieels: het contact tussen huid en grond. Ik zou dat niet willen missen tijdens het werken in de moestuin, het genot om met mijn blote handen in de aarde te wroeten. Het heeft iets dierlijks, iets oerouds en oersimpels. Het soms verrassend aangenaam om je met zulke laag-bij-de-grondse zaken bezig te houden.

Misschien is grond wel het meest miskende wonder van alledag. We realiseren ons vaak dat water van levensbelang is, want drinken doen we allemaal. Soms zijn we ons bewust van de lucht die we inademen, al was het maar vanwege de lekkere en vieze geurtjes die daarmee tot ons komen. En vuur, energie, is de motor van onze activiteit. Maar het element aarde ontgaat ons veelal. Wanneer zijn we ons er werkelijk van bewust dat we gedragen worden door de grond onder onze voeten? Hoe vaak realiseren we ons dat ons voedsel niet door een landbouwer wordt geproduceerd maar door de aarde, waarbij de boer slechts stuurt en regelt?

Een vingerhoed grond uit mijn tuin bevat een hele diertuin met duizenden aaltjes, potwormen, mijten en springstaarten. Al die minibeestjes zorgen er samen met talloze schimmels en bacteriën voor dat het dode leven wordt opgeruimd opdat de grond nieuw leven kan voeden. Het is veelzeggend dat we een zelfde woord gebruiken voor onze hele planeet en voor de flinterdunne schil die leven voortbrengt: aarde. Dat is niet alleen zo in het Nederlands, maar ook in het Duits, Frans en Engels.

Het is goed om met je blote handen contact te maken met die eigen-aardige substantie onder je voeten.

Eef Arnolds

De tekst is eerder verschenen in het tijdschrift Jonas 55, 2002.